

KOMMENTARER TIL FORSKRIFT OM FREDNING OG FANGST AV FERSKVANNSKREPS I OPPLAND FYLKE

BAKGRUNN FOR FORSKRIFTEN

Ferskvannskreps (*Astacus astacus*) er trua og sårbar, og står oppført på rødlista over arter som krever spesielt forvaltningshensyn.

Fangst av kreps har i lang tid vært tillatt alle steder hvor arten forekommer. Fra og med 2011 er fangst av kreps forbudt med mindre det åpnes for slik fangst (jf. naturmangfoldlovens § 15). Gjennom forskrift av 26.06.09 om fiske etter innlandsfisk mv. og fangst av kreps har Fylkesmannen myndighet til å åpne for fangst av kreps gjennom fastsettelse av forskrift, dersom det er høstingsverdige bestander og fisket ikke utgjør noen trussel mot bestandene. En nasjonal forskrift av 13.07.01 om ferskvannskreps begrenser perioden for fangst av kreps til perioden fra 6. august kl 18.00 til og med 15. september, og den har bestemmelse om et minstemål for kreps på 9,5 cm. Dersom Fylkesmannen åpner for fangst av kreps, kan dette kun gjøres innenfor de rammer for fangsten som følger av den nasjonale forskriften om ferskvannskreps av 13.07.01.

BESTANDSSITUASJON OG TRUSSELFAKTORER FOR KREPS I OPPLAND

I Oppland er krepsen stort sett utbredt i søndre deler av fylket. Kreps forekommer i kommunene Jevnaker, Lunner, Gran, Østre Toten, Vestre Toten, Gjøvik, Søndre Land, Nordre Land, Etnedal, Sør-Aurdal, Lillehammer, Gausdal og Sør-Fron kommuner, men i kommunene Etnedal, Gausdal og Sør-Fron er det kun sporadisk forekomst av kreps i noen få enkeltlokaliteter.

Bortsett fra for Einafjorden, Harestuvann, Gjerdingen og Brennsætersjøen foreligger det lite dokumentert kunnskap om tetthet av kreps i de enkelte lokalitetene i Oppland. Dette har sammenheng med at det i liten grad føres fangststatistikk ved fisket, og at kun noen få fiskerettshavere har fått gjennomført krepseundersøkelser i sine vann. Fylkesmannen tilskrev kommunene som har kreps 24.07.09 og 21.07.10 for å få informasjon om krepsebestanden, og kommunenes syn på hvorvidt bestandene ville tåle beskatning. Kommunene Lunner, Vestre Toten og Søndre Land besvarte henvendelsen. Av disse var det kun i Lunner kommune det ble pekt på bestander hvor det ble reist tvil om de tålte beskatning.

Den absolutt største trussel for krepsebestandene er krepsepest. Krepsepest er en mikroskopisk sopp som utrydder all edelkreps dersom den spres til en krepselokalitet. Spredning kan skje både med fiskeutstyr (teiner, åte, osv) og ved signalkreps. Signalkreps er en introdusert krepseart som bl.a. er satt ut i Sverige. Den kan bære krepsemitte uten selv å bli vesentlig påvirket. Kommer signalkreps med krepsepestsmitte ut i et vassdrag med edelkreps, vil derfor edelkrepsen forsvinne.

I dag er krepsepest registrert både i Hedmark, Oslo/Akershus og Østfold, spesielt i grensetraktene mot Sverige. Det har også forekommet signalkreps i dammer på golfbaner i Oslo/Akershus, og i en lokalitet ved Porsgrunn i Telemark. Tiltak mot spredning av krepsepest og signalkreps er i første rekke informasjon, desinfeksjon av utstyr og kontroll av krepseåte.

Ferskvannskrepsen er kalkkrevende og følsom overfor forsuring. I Oppland har forsuring vært registrert som et problem for en krepsebestand i ett vann i Østre Toten. Den ble en periode kalket, men vannkvaliteten har nå bedret seg og faren for bestanden synes over.

Vassdragsregulering og andre fysiske inngrep medfører stedvis skadevirkninger på krepsebestanden.

Overbeskatning kan være en trussel for krepsebestander. Ferskvannskrepsen kjønnsmodnes ved en størrelse på 7,5 – 8 cm. Gjennom å fastsette minstemål for kreps som tillates fanget som er høyere enn dette, vil rekrutteringen sikres selv med høyt uttak.

NY FORSKRIFT FOR OPPLAND

I utgangspunktet kan det synes som et paradoks at en rødlisteart som står på internasjonale bevaringslister beskyttes. Imidlertid er beskatning i liten grad en trussel mot krepsebestander, så lenge det praktiseres et tilstrekkelig stort minstemål på krepsen.

Dersom ikke miljøforholdene endres for eksempel ved forsuring, ved inngrep eller vannstandsendringer, anses ikke krepsen å være truet ved ordinær beskatning. Forutsetningen er at minstemålet på 9,5 cm overholdes. I og med at kreps er kjønnsmoden ned mot 7,5 - 8 cm, anses rekrutteringen å være sikret selv med høyt uttak. Høy beskatning i et vann kan imidlertid redusere gjennomsnittsstørrelsen og mengden kreps. Tilgangen på småkreps vil imidlertid fortsatt være tilstede, forutsatt at minstemålet overholdes og fanget småkreps settes tilbake i det vannet den blir tatt. Bestanden vil derfor ikke bli utryddet. Brytes derimot bestemmelsen om minstemål kan bestandene bli truet.

Den nasjonale forskriften av 13.07.01 om ferskvannskreps fastsetter et minstemål for kreps som kan fanges på 9,5 cm. Dette minstemålet er godt over størrelsen for krepsens kjønnsmodning, og er fastsatt nettopp for å sikre krepsens rekruttering. Vi vurderer dette fortsatt som en tilstrekkelig begrensning for å sikre at beskatning ikke utrydder bestander av kreps i Oppland. Vi mener derfor det er forsvarlig å fortsatt tillate fangst av kreps etter disse reglene i alle vann i Oppland. Høy beskatning i et vann kan selv med en slik begrensning redusere gjennomsnittsstørrelsen og mengden kreps, slik at det får negativ virkning på utnyttelsen av krepsebestanden noen år framover. Vi mener imidlertid det er fiskerettshavernes rett og ansvar å selv forvalte fangsten av ferskvannskreps slik at deres utnyttelse av krepseressursen blir best mulig, så lenge dette ikke anses som en trussel for bestandenes eksistens. Lov om laksefisk og innlandsfisk mv. § 25, og forskrift av 03.05.00 om gjennomføring av flertallsvedtak vedrørende organisering og drift av vassdrag, gir bestemmelser om organisering av fiske og om hvordan flertallet av fiskerettshavere i en lokalitet kan vedta felles regler for forvaltning av fiske og fangst av kreps, herunder vedta felles regler innenfor rammen av offentlige bestemmelser for fisket.

For å kunne foreta en nærmere vurdering av krepsebestander hvor en mener det kan være tvil om hvorvidt videre beskatning er forsvarlig, ønsker vi å pålegge fiskerettshaverne å ha tilstrekkelig kunnskap om sine krepsebestander, og at Fylkesmannen skal kunne kreve dokumentasjon framlagt der vi mener det er behov for en nærmere vurdering. Slik dokumentasjon kan skaffes på en enkel måte gjennom å føre fangstjournaler ved fiske. Alternativt kan det gjennomføres en undersøkelse av bestanden. Fiskerettshaverne pålegges også å varsle Fylkesmannen dersom de ser at det kan være grunn til å vurdere åpningen for fangst av kreps på nytt. Slike behov kan f.eks oppstå dersom en bestand blir utsatt for en alvorlig miljøhendelse, som for eksempel akutt forurensing, eller at kravet om minstemål ikke overholdes ved fangst av kreps slik at forsvarlig rekruttering ikke sikres. Kravet til dokumentasjon av bestandsstatus mener vi sikrer tilgang til tilstrekkelig kunnskap for å vurdere om noen krepsebestander i framtiden må unntas fra åpningen for fangst. For de lokaliteter som Lunner kommune stiller spørsmål ved, vil slik dokumentasjon bli krevd framlagt etter at 2. krepse sesong etter forskriftens ikrafttreden er fullført. Da vil fiskerettshaver kunne framlegge fangststatistikk fra to krepse sesonger eller undersøkelser som grunnlag for en nærmere vurdering.

Med bakgrunn i dette fastsetter Fylkesmannen en forskrift om fredning og fangst av ferskvannskreps (*Astacus astacus*) i Oppland som åpner for fangst av kreps i hele fylket etter nærmere angitte bestemmelser.

Vi mener forskriften ivaretar naturmangfoldlovens forvaltningsmål for arter (§ 5) og at prinsippene for offentlig beslutningstaking i naturmangfoldlovens §§ 8 – 12 er oppfylt.

KOMMENTARER TIL DE ENKELTE PARAGRAFER

§ 1. Fisketid

Fisketid i denne forskriften er den samme som følger av den nasjonale forskriften om kreps. På nåværende tidspunkt ser vi ikke behov for ytterligere innskrenkninger av fisketiden innenfor Oppland for å sikre krepsebestandenes eksistens. Evt. lokale behov for ytterligere begrensninger av fisketiden for å oppnå en best mulig utnyttelse av krepsebestanden er opp til fiskerettshaverne.

§ 2. Minstemål

Minstemålet for kreps som tillates fanget etter denne forskriften er den samme som følger av den nasjonale forskriften om kreps. Vi ser ikke behov for ytterligere skjerpelse av minstemålet innenfor Oppland for å sikre krepsebestandenes eksistens. Evt. lokale behov for å heve minstemålet av hensyn til en best mulig utnyttelse av krepsebestanden er opp til fiskerettshaverne.

§ 3. Krepseåte og utstyr brukt ved fangst av kreps

Forskriften krever at krepseåte skal være fanget i den lokalitet hvor den skal benyttes. Videre skal utstyr brukt til fangst av kreps være fullstendig tørket eller desinfisert før det brukes i en ny lokalitet. Dette for å begrense faren for spredning av krepsepest.

§ 4. Bestandsvurdering

Dersom en krepsebestand utvikler seg slik at den er truet, må Fylkesmannen vurdere om beskatningen har betydning for bestandens eksistens. Fylkesmannen må derfor kunne skaffe seg nødvendig kunnskap for å vurdere dette nærmere der det oppstår mistanke om at det kan være behov for å oppheve adgangen til fangst av kreps for å forhindre at en bestand går tapt (jf naturmangfoldlovens §§ 8-9). Forskriften krever derfor at fiskerettshaverne skaffer seg tilstrekkelig kunnskap om bestandssituasjonen for krepsebestandene. Denne skal framskaffes gjennom undersøkelser eller fangststatistikk. Fylkesmannen kan der han måtte finne behov for det for å vurdere om det fortsatt er forsvarlig å opprettholde fangst av kreps, kreve dokumentasjon på bestandssituasjonen framlagt. Dersom slik dokumentasjon ikke kan fremlegges, må Fylkesmannen vurdere om åpningen for fangst av kreps kan opprettholdes i vedkommende lokalitet. Fiskerettshaverne forpliktes også til å varsle Fylkesmannen dersom de mener det er behov for å vurdere om fortsatt fangst er forsvarlig av hensyn til bestandens eksistens.

Et skjema som kan brukes til føring av fangstjournal for krepsefiske er tilgjengelig på Fylkesmannens nettsider.